

A környezettudatosság elemzése a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkban végzett felmérés során

Dr. habil. Remenyik Bulcsú – dr. Feketéné dr. Benkó Kata – Vetró Richárd

- **Túlzott turizmus (overtourism) kezelése:**
- **Környezettudatos nevelés – felelősen viselkedő turista**
 - Nemzeti Parkok
- **Kérdés:**
 - jelenleg hogyan vélekedik egy turista a környezettudatosságról a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkban?

- **Környezettudatos nevelés – hosszú távon fenntartható fejlődés**
 - **megőrzés**re érdemes páratlan természeti kincsek felismerése
 - természet **megóvása**
 - mindennek érdekében **tenni** nap mint nap

- **Környezettudatos nevelés kialakulása**

- **1948: Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) megalapítása**

- **Célja:**

- **támogassa és ösztönözze a világ minden területén a természet sértetlen formájának megőrzését**
 - **ebből származó erőforrásokat hatékonyan és méltányosan használja fel**
 - **fenntartható módon**

- **Környezettudatos nevelés kialakulása**

- IUCN bizottságai között külön terület:

- **Oktatás és Kommunikáció Bizottság**

- „A **kommunikáció**, az **oktatás** és a **szemléletformálás** olyan **társadalom-**
alakító eszközök, amelyek megfelelő kombinációban alkalmazva nagyban
elősegítik a természetvédelmi munka sikerét”

- **Környezettudatos nevelés kialakulása**

- IUCN bizottságai között külön terület:

- **Oktatás és Kommunikáció Bizottság**

- „A **kommunikáció**, az **oktatás** és a **szemléletformálás** olyan **társadalom-
alakító eszközök**, amelyek megfelelő kombinációban alkalmazva nagyban
elősegítik a természetvédelmi munka sikerét”

- **Környezettudatos nevelés kialakulása**
- **Oktatás és Kommunikáció Bizottság – Fejlődésre való nevelés**
alcsoport
 - integrálja a kulturális elveket
 - tanulási célokat
 - pedagógiát

- **Környezettudatos nevelés kialakulása**
- **1969: környezeti nevelés első definíciója, sajtómegjelenése:**
- „A környezeti nevelés **célja**, hogy olyan **állampolgárokat neveljen**, akik jól **ismerik a biológiai és fizikai környezetet** és annak **problémáit, tudják**, hogyan segíthetnek a problémák **megoldásában** és ehhez rendelkeznek a megfelelő **motivációval**.”
 - William B. Stapp, az UNESCO későbbi első, környezeti nevelésért felelős igazgatója által a The Journal of Environmental Education lapban közzé tett meghatározása

- **Környezettudatos nevelés kialakulása**
- **1970: IUCN:**
- „A környezeti nevelés olyan **értékek felismerésének** és olyan **fogalmak meghatározásának** folyamata, amelyek **segítenek az ember és kultúrája**, valamint az őt körülvevő **biofizikai környezet** sokrétű kapcsolatának **megértéséhez** és **értékeléséhez** szükséges **készségek és hozzáállás kifejlesztésében**. A környezeti nevelés hatást gyakorol a **környezet minőségét érintő döntéshozatalra, személyiségformálásra** és egy széles értelemben vett **viselkedésmód kialakítására**.”

- **Környezettudatos nevelés kialakulása**
- 1970: IUCN
 - Leszögezett **alapelvei** máig megőrizték jelentőségüket:
 - **Elővigyázatosság**
 - **Tudás**
 - **Attitűd**
 - **Képességek**
 - **Részvétel**

- **Környezettudatos nevelés kialakulása**
- **1972: Stockholmi Nyilatkozat**
 - **33 alapelv és javaslat** a világot érintő, ekkor ismertté váló környezeti problémák kezelése érdekében
- **1975: Belgrádi Charta**
 - **Célok és feladatok** meghatározása
 - UNESCO és ENSZ **környezeti neveléssel foglalkozó programja: IEEP**

- **Környezettudatos nevelés kialakulása**
- **1977: Tbiliszi Nyilatkozat**
 - **Környezeti nevelés alapidokumentuma**
- **2003: Nemzeti Környezeti Nevelés Egyesület:**
 - Tbiliszi nyilatkozatban foglaltak a környezeti nevelés alapköve
 - „A környezeti nevelés egy folyamat, amelyben olyan világnemzedék nevelkedik fel, amely ismeri tágabb környezetét is ,törődik azzal, valamint annak problémáival. Ismeretekkel, készségekkel, attitűdökkel, motivációval és elkötelezettséggel rendelkezik, hogy egyénileg és közösségben dolgozzon a jelenlegi problémák megoldásán és az újabbak megelőzésén.”

- **Környezettudatos nevelés kialakulása**
- **1977: Tbiliszi Nyilatkozat**
 - **Környezeti nevelés alapidokumentuma**
- **2003: Nemzeti Környezeti Nevelés Egyesület:**
 - Tbiliszi nyilatkozatban foglaltak a környezeti nevelés alapköve
 - „A környezeti nevelés egy folyamat, amelyben olyan világnemzedék nevelkedik fel, amely ismeri tágabb környezetét is ,törődik azzal, valamint annak problémáival. Ismeretekkel, készségekkel, attitűdökkel, motivációval és elkötelezettséggel rendelkezik, hogy egyénileg és közösségben dolgozzon a jelenlegi problémák megoldásán és az újabbak megelőzésén.”

- **Környezettudatos nevelés kialakulása**
- **2006: Kiss Ferenc – Zsiros Anita: A környezeti neveléstől a globális nevelésig – oktatási segédanyag**
 - **környezeti nevelés eszköz:**
 - környezeti problémák felszámolásával
 - saját életminőség javul
 - Holisztikus szemlélet – motivációs erő
- **2011: Budapesti Gazdasági Főiskola:**
 - Nemzetközi konferencia
 - Felelős környezettudatos turista definíciója elfogadásra került

- **Kérdőíves elemzés**

- **On-line felület**

- **161 fő**

- 15-45 év közötti magyar állampolgár

- **Kérdőíves elemzés – környezettudatos turisták a Balaton-felvidéken**

Eredmény: környezettudatos emberek **4 típusa** különböztethető meg

1. Azok, akik **egyáltalán nem**, vagy csak nagyon minimálisan **foglalkoznak a problémával**
2. Azok, akik általában odafigyelnek az őket körülvevő természetre, de az utazásaik során nem igazán
3. Azok, akik utazásaik során is megpróbálnak környezettudatosak lenni
4. Azok, akik **aktívan védik a természetet, mind a hétköznapi életben, mind az utazások alkalmával**

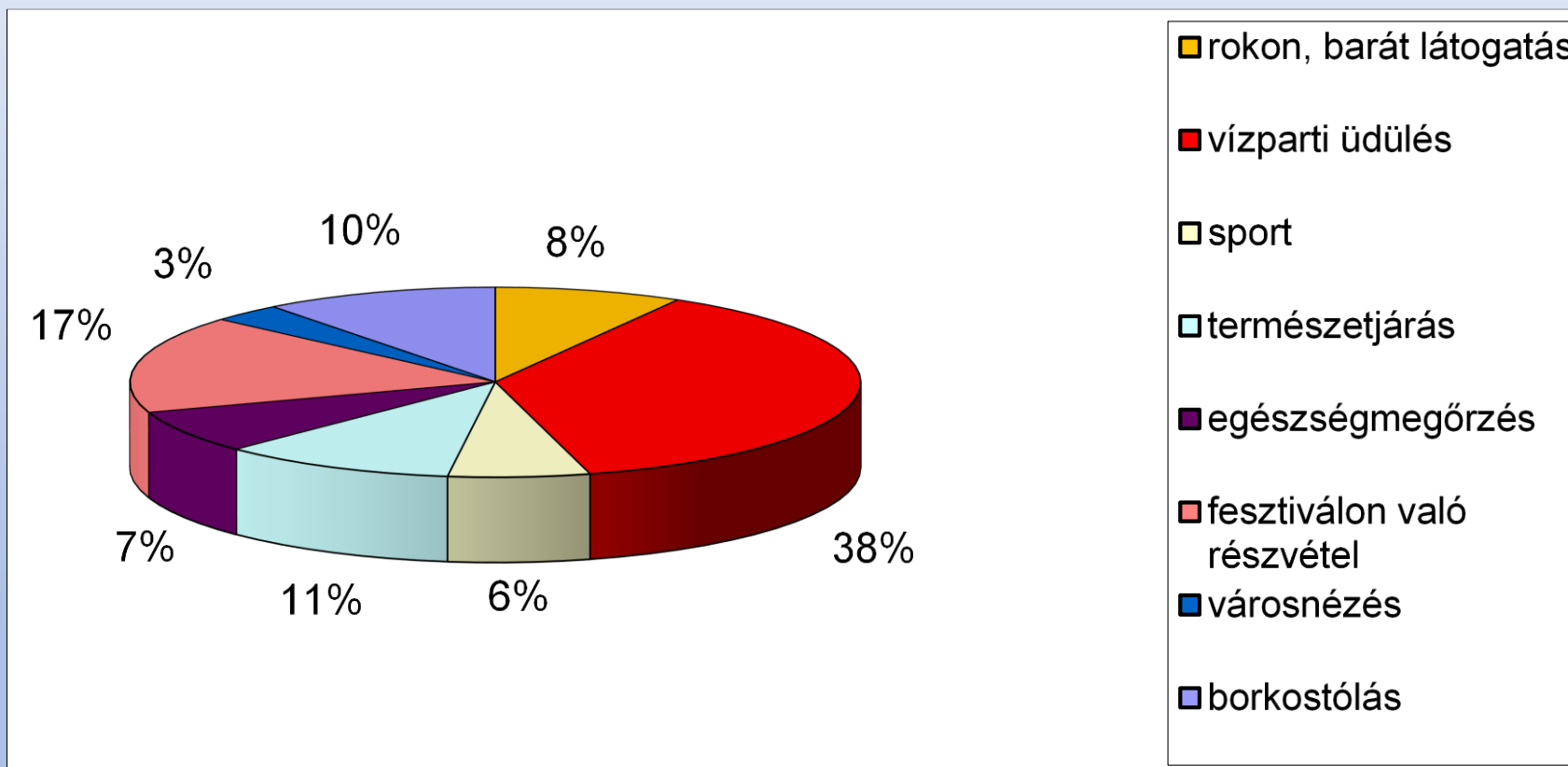
- **Kérdőíves elemzés – környezettudatos turisták a Balaton-felvidéken**

Eredmény: környezettudatos emberek **4 típusa** különböztethető meg

1. Azok, akik **egyáltalán nem**, vagy csak nagyon minimálisan **foglalkoznak a problémával**
2. Azok, akik általában odafigyelnek az őket körülvevő természetre, de az utazásaik során nem igazán
3. Azok, akik utazásaik során is megpróbálnak környezettudatosak lenni
4. Azok, akik **aktívan védik a természetet, mind a hétköznapi életben, mind az utazások alkalmával**

- **Kérdőíves elemzés – környezettudatos turisták a Balaton-felvidéken**

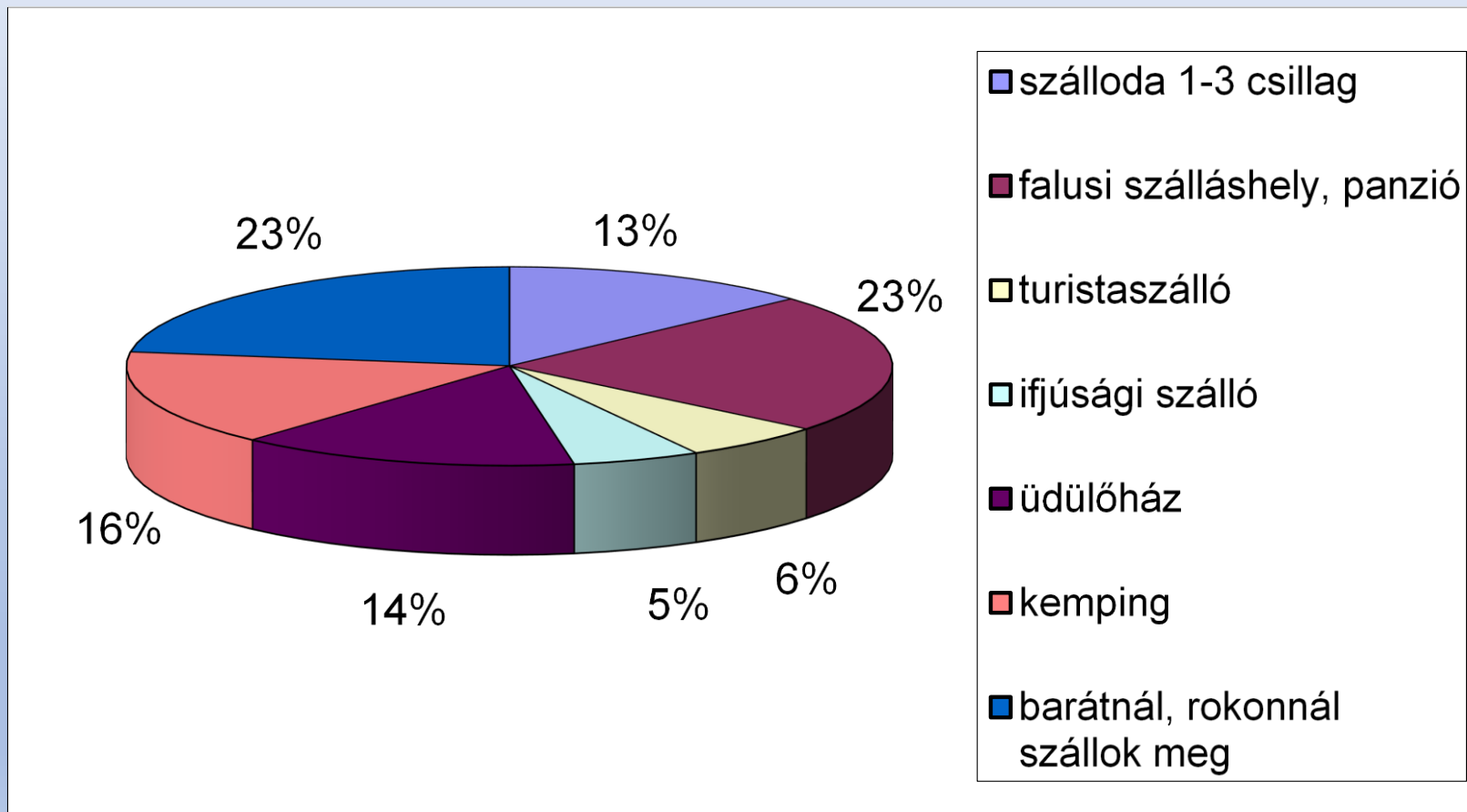
1. ábra: A mintasokaság, a Balaton-felvidék régióba történő utazásainak motivációi

Forrás: kérdőíves kutatás alapján önálló szerkesztés

- **Kérdőíves elemzés – környezettudatos turisták a Balaton-felvidéken**

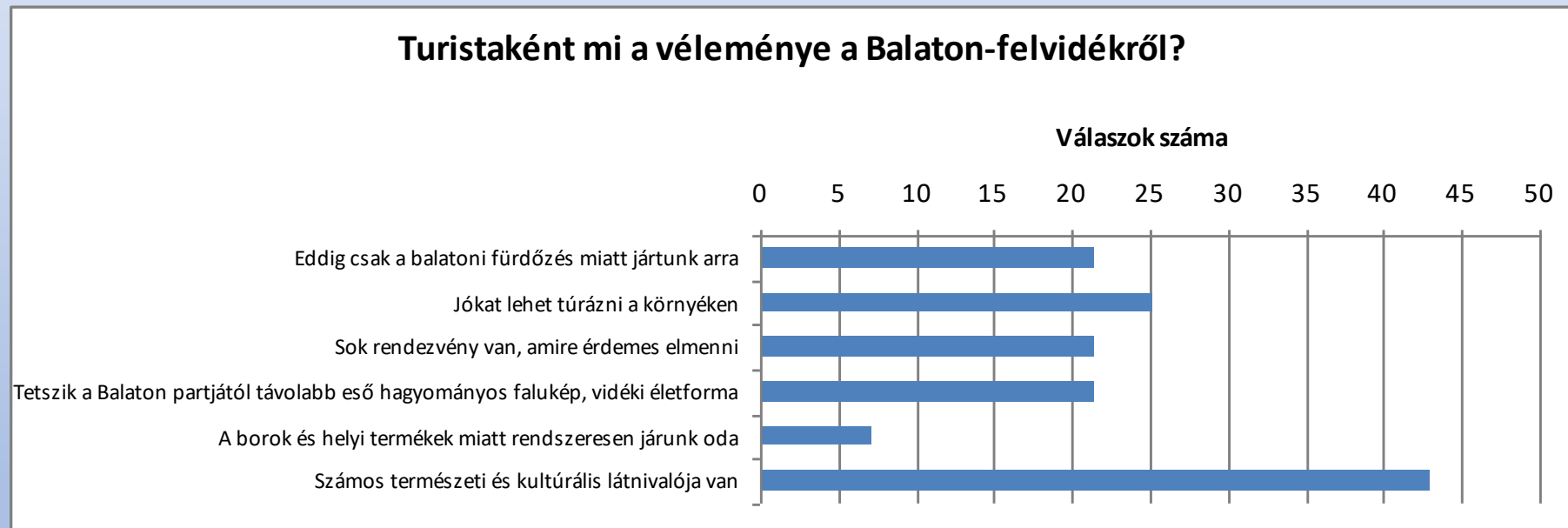
2. ábra: A megkérdezettek körében igénybevett szálláshely típusok

Forrás: a kérdőíves kutatás (2012) adatai alapján önálló szerkesztés

- **Kérdőíves elemzés – környezettudatos turisták a Balaton-felvidéken**

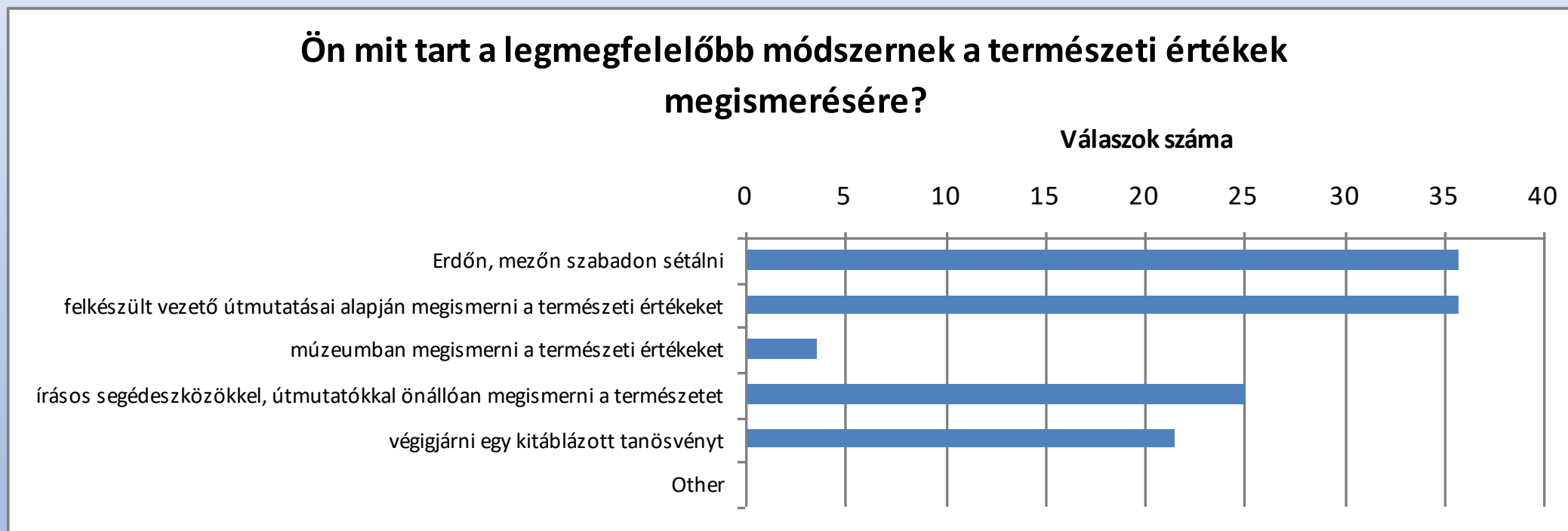
3. ábra: Vélemény a Balaton-felvidékről

Forrás: saját felmérés

- **Kérdőíves elemzés – környezettudatos turisták a Balaton-felvidéken**

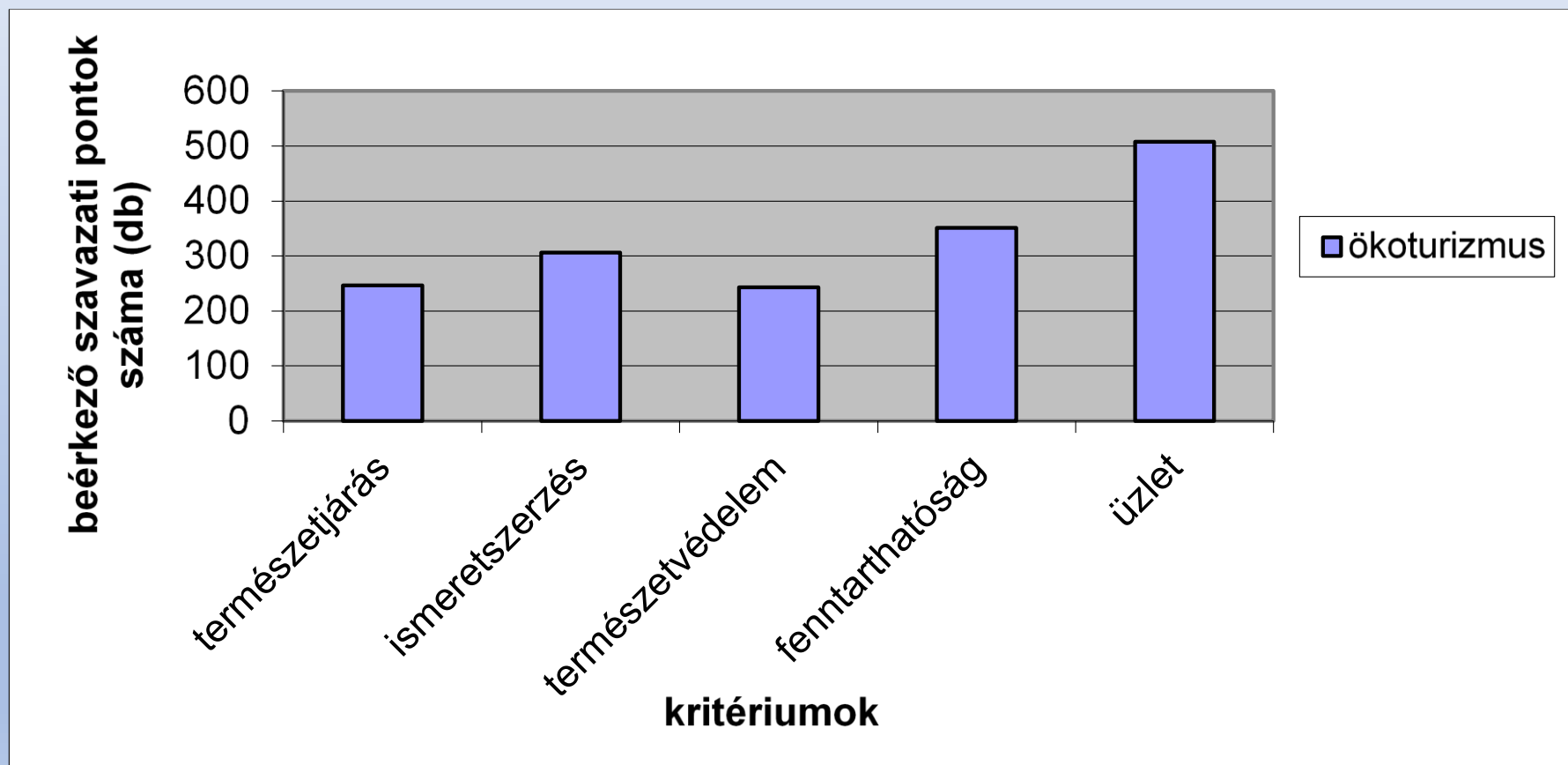
4. ábra: módszerek a természeti értékek megismerésére

Forrás: saját felmérés

- **Kérdőíves elemzés – környezettudatos turisták a Balaton-felvidéken**

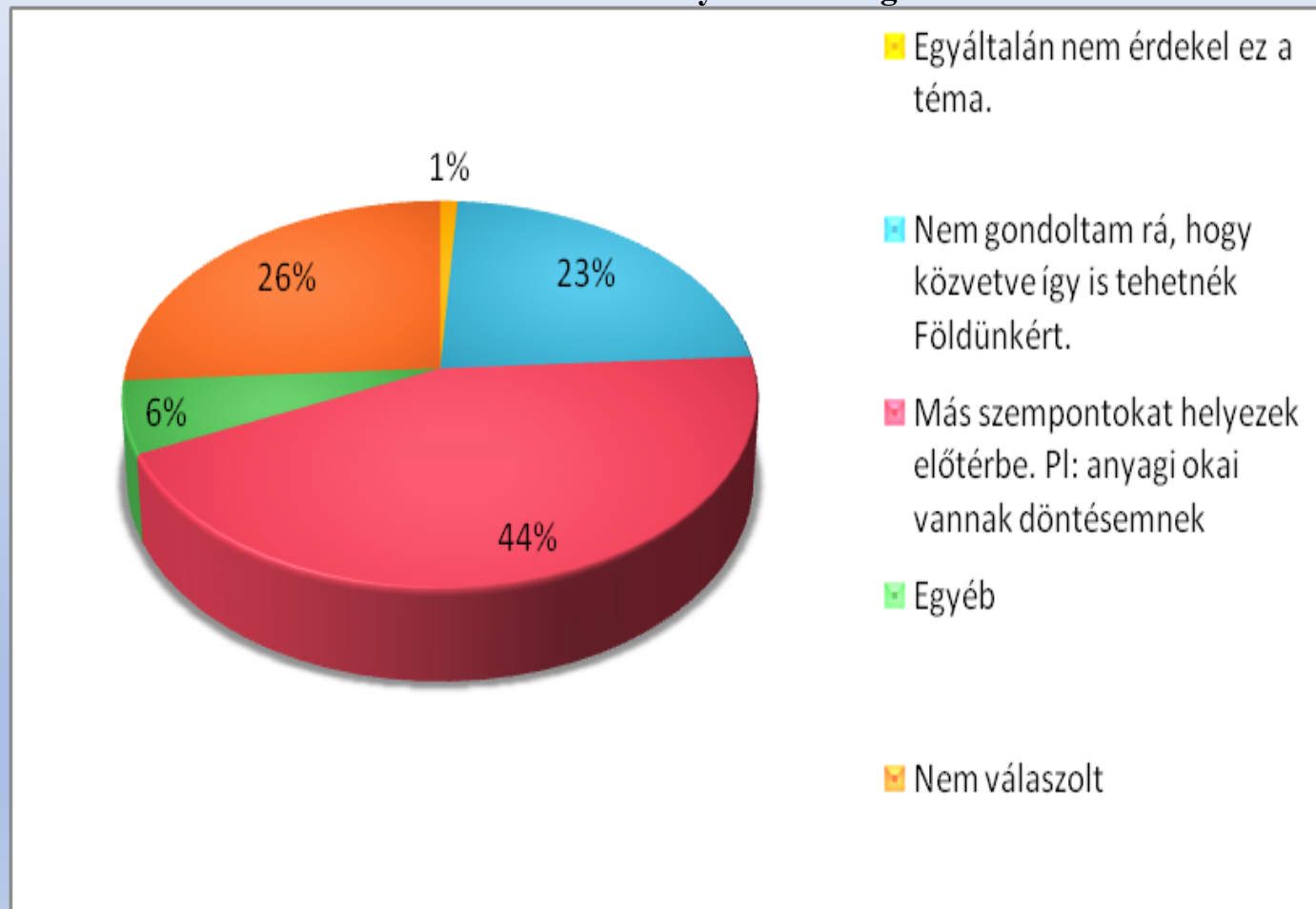
5. ábra: Az ökoturizmus fogalmával kapcsolatos képzetársítások

Forrás: a kérdőíves kutatás alapján önálló szerkesztés

- **Kérdőíves elemzés – környezettudatos turisták a Balaton-felvidéken**

6. ábra: Miért nem zöld szálláshelyen száll meg az utazása során

Forrás: a kérdőíves kutatás alapján önálló szerkesztés

- **Kérdőíves elemzés – környezettudatos turisták a Balaton-felvidéken**
 - **Fenntartható turizmus** megteremtésének gondolata a „Z” generációt érintette meg
 - **Környezettudatos gondolkodás** mindhárom („X”, „Y” és „Z”) generációra jellemző
 - **Környezeti nevelés:** nem csak a nemzeti parkok hatáskörébe kellene, hogy tartozzon, **szélesebb körben kellene megjelennie**

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!